

Turizm Öğrencilerinin Bağlanma Biçimleri: Lisans Düzeyinde Turizm Öğrencilerine Yönelik Bir Değerlendirme (Attachment Styles of Tourism Students: An Evaluation for Tourism Education at Undergraduate Level)

*Esin YÜCEL^a , Funda ODUNCUOĞLU^b

^a Akdeniz University, Mediterranean Civilizations Research Institute, Antalya/Turkey

^b Adnan Menderes University, Kuşadası Tourism Faculty, Aydın/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim

Tarihi: 26.02.2019

Kabul Tarihi: 24.03.2019

Anahtar Kelimeler

Turizm

Bağlanma biçimleri

İlişki ölçekleri anketi

Turizm eğitimi

Öz

Turizm sektörü, farklı kültürden insanlarla bir arada olmayı, iyi iletişim kurmayı ve duygusal çabayı gerektirdiğinden sektörde çalışmak isteyen bireylerin belirli özellikleri taşımaları önemlidir. Bağlanma biçimlerinin bireylerin karar verme, öznel iyi olma, stresle başa çıkma, kaygı, diğerlerinin duygusal sıkıntılarına duyarlı/duyarsız olma gibi hizmet sektöründe önemli olan pek çok faktörü etkilediği söylenebilir. Bu araştırmanın amacı, lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin bağlanma biçimlerini belirleyerek turizm sektöründe çalışmaya uygunluklarını değerlendirmektir. Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan 303 öğrenciye ilişki ölçekleri anketi uygulanmış ve demografik unsurların bağlanma biçimleri üzerindeki etkisi ki-kare testi, bağımsız örneklem t testi ve Anova testi analizleriyle ortaya konmuştur. Bağlanma biçimleri boyutlarının birbirine göre farklılıklarını belirleyebilmek için Bonferroni testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre en yüksek bağlanma biçimi kayıtsız, en düşük ise saplantılı bağlanma biçimidir. Cinsiyet ve öğrenim görülen bölümün bağlanma biçimi puan ortalamaları üzerinde yordayıcı etkisi bulunmaktadır.

Keywords

Tourism

Attachment styles

Relationship scales questionnaire

Tourism education

Abstract

It is important that individuals who want to work in the sector have certain characteristics because the tourism sector requires to be together with people from different cultures, establish good communication and emotional effort. Attachment styles affect many factors that are important in the service sector, such as decision making, subjective well-being, coping with stress, anxiety, and being sensitive to emotional distress of others. The aim of this study is to determine the characteristics of the students receiving tourism education at the undergraduate level within the context of attachment styles model and to evaluate their suitability to work in the tourism sector. A survey questionnaire was applied to 303 students who received tourism education at the undergraduate level and the effect of demographic elements on attachment styles was revealed by chi-square test, independent sample t test and Anova test analysis. Bonferroni test was used in order to determine the differences of attachment styles. According to the results obtained, the highest attachment style is dismissive and the lowest is the preoccupied attachment style. Gender and education have a predictive effect on the average of attachment style score scores.

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

* Sorumlu Yazar.

E-posta: esinyucel@akdeniz.edu.tr (E. Yücel)

Makale Künyesi: Yücel, E. & Oduncuoğlu, F. (2019). Turizm Öğrencilerinin Bağlanma Biçimleri: Lisans Düzeyinde Turizm Öğrencilerine Yönelik Bir Değerlendirme. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7 (1), 597-614.

DOI: 10.21325/jotags.2019.380

GİRİŞ

Küreselleşme ve bunun doğal bir sonucu olarak uluslararası turizm hareketlerindeki artış, turizm endüstrisini son yüzyılın en önemli sosyal ve ekonomik olgularından biri haline getirmiştir. Uluslararası turist sayısı, 2008 ile 2016 yılları arasında kesintisiz büyüme ile 1.2 milyara ulaşmıştır (Unwto Tourism Highligts, 2018). Dünya Turizm Örgütü'nün (UNWTO, 2018) hazırladığı rapora göre, 2020 yılında dünyada 1.6 milyar turist uluslararası seyahat edeceği ve döviz kazancının 2 trilyon dolara ulaşacağı tahmin edilmektedir. Turizm hareketlerindeki bu yükseliş, sektöre yönelik yatırımların artışı ile ürün ve hizmetleri pazarlayacak nitelikli personele duyulan gereksinimi de beraberinde getirmiştir. Emek yoğun özellik taşıyan turizm sektöründe hizmetin kalitesini ve devamlılığını sağlayacak olan unsur, istihdam edilecek personelin nitelikleridir (Richardson, 2009). Bu nedenle turizm işletmelerinde istihdam edilecek işgörenlerin nitelikleri giderek önem kazanmaktadır. Lüks ve arz fazlası sayılabilecek turistik tesis yatırımlarında standart olarak sunulan hizmetlerin fark yaratacak şekilde sunulmasının çalışanların istekleri, eğitimleri, nitelikleri ve tecrübelerine bağlı olduğunu söylemek mümkündür. İşletmeler ancak bu şekilde rekabet avantajı sağlayabilir, müşteri memnuniyeti ve dolayısıyla müşteri sadakati yaratabilirler. Yapılan yatırımlar eğer hizmeti kaliteli şekilde sunabilecek, müşteri beklenti ve ihtiyaçlarına hızlı şekilde cevap verebilecek çalışandan yoksunsa çetin rekabet ortamında işletmelerin hayatta kalabilmeleri mümkün görünmemektedir.

Turizm sektöründe nitelikli çalışan tanımı içinde yabancı dil bilgisi, eğitim, tecrübe, görünüş gibi kolayca ölçülebilir kriterlerin önemli olduğu söylenebilir. Bütün bunların yanında hızlı karar verme, stres düzeyi ve stresle başa çıkma yeteneği, kaygı seviyesi, müşteriyle iyi ilişki kurma, başkalarının duygusal sıkıntılarına duyarlı/duyarsız olma, duygusal farkındalık, duygudaşlık (empati) gibi değişkenler de yer almalıdır. İletişim, başkalarının anlaşılması, müşterinin beklentisini anlamak ve hissetmek, sadakat, problem çözme yeteneği gibi niteliklerin personelin birincil yeteneklerinden olması gerektiği söylenebilir (Šimková, 2014). Bunlar bireye ait kişilik özellikleri olarak tanımlanır. Bu çalışmanın örneklemini oluşturan turizm öğrenimi gören öğrencilerin kişilik özelliklerini tespit eden ve bulunması gereken kişilik özelliklerini ortaya koyan çalışmalar mevcuttur (Costen ve Barrash, 2006; Aslan, Ünüvar ve Başoda, 2012; Köroğlu, 2014; Keleş ve Keleş, 2017). Fakat bu ve benzeri özelliklere sahip olunması durumu, kişinin bebeklik ve çocukluk dönemindeki bağlanma biçimiyle şekillenmektedir. Bağlanma kuramına göre birey, bebeklik/çocukluk dönemlerinde sıkça ve yoğun olarak bağlanma davranışı göstermektedir (Bowlby, 1969). Bu bağlanma davranışına karşı elde ettiği sonuçlar, yaşamın ilerleyen dönemlerinde diğer insanlarla ilişkilerini ve kişiliğini biçimlendirmektedir. Bebek ya da çocuğun benlik saygısına ilişkin inanç ve duyguları da bu dönemde gelişir. Bakım sağlayan kişinin (genellikle annedir) bağlanma davranışına yönelik davranışlara duyarlılığı ile şekillenen bağlanma örüntüleri ve benlik modeli birbirini tamamlayıcıdır (Cassidy, 1988). Bağlanma ile kimlik gelişimi arasındaki ilişkiyi ele alan araştırmaların sonuçları da bu ilişkiyi ortaya koymuşlardır (Morsünbül ve Çok, 2011). Bireylerde ve dolayısıyla turizm sektöründe çalışacak kişilerde bulunması gereken özelliklerin temeli çocukluk dönemindeki bağlanma biçimlerine bağlı olarak gelişmektedir.

Sektörün kalifiye ve istenilen niteliklere uygun çalışan ihtiyacını karşılaması gereken kurumlar turizm eğitimi veren kurumlardır. Bilindiği üzere Türkiye'de yükseköğretim kurumlarına giriş öğrenci seçme ve yerleştirme merkezi tarafından yapılan sınavlarla mümkün olmaktadır. Yükseköğrenim öğrencisi olacak kişilerin, yapacakları

bölüm tercihleri öncesinde rehberlik hizmeti aldıkları varsayılsa dahi rehber öğretmenlerin meslek gereklilikleri ile adayın özellik, ilgi ve yeteneklerini karşılıklı olarak değerlendirdiklerini söylemek gerçek dışı olacaktır. Buna karşın pek çok Avrupa ülkesinde öğrencilerin özellik ve yetenekleri ölçülerek öğrencinin ilgi ve yeteneği doğrultusunda bölüm seçmesi sağlanmaktadır. Hatta üniversitelerin kendi içlerinde esnek bir yapıya sahip olmaları bölüm/alan değişikliklerini de mümkün kılmakta ve böylece insan kaynağının doğru yönlendirilmesi hedeflenmektedir. Türkiye için hâlihazırda böyle ideal bir sistemin mümkün görünmediği söylenebilir. Bu çalışmanın amacı, elde edilecek sonuçlar doğrultusunda seçimini yaparak turizm fakültelerine yerleştirilen lisans düzeyinde öğrencilerin bağlanma biçimlerini tespit edip turizm sektöründe çalışmaya uygunluklarını değerlendirebilmek ve arzu edilen insan kaynağı profilinin sağlanması açısından eğitim-öğretim programlarına katkı sağlayabilecek önerilerde bulunmaktır. Alan yazında araştırma konusuna benzer bir çalışmaya rastlanamaması nedeniyle araştırmaya konu edilmiş ve bu doğrultuda katkı sağlanması hedeflenmiştir.

Bağlanma Biçimleri

Bağlanma sistemi, sadece insanlarda değil tabiattaki bütün memeli türlerinde görülen ve bebeğin hayatta kalması için hayati öneme sahip olan evrimsel bir sistem olarak tanımlanmaktadır (Yıldızhan, 2017). John Bowlby'ye göre (1969) bebekler gülümseme, ağlama, tutunma, dokunma, aksileşme, izleme, emme davranışları ile anneye (ya da bebeğe bakım sağlayan kişiye) yakınlığı ve ulaşılabilirliği korumaya çalışmaktadırlar (Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall, 2015). Bu ve benzeri hareketlerle yakınlığı korumaya çalışan bebekler herhangi bir engel algıladıklarında istedikleri yakınlığı tekrar kurmak için bağlanma davranışlarını daha da şiddetli hale getiren kaygı ve huzursuzluk hissetmektedirler. Ortaya çıkan ayrılığı protesto tepkileri yakınlık için istenen hedefe ulaşıncaya kadar da devam etmektedir (Hazan ve Shaver, 1994). Çünkü bağlanma sistemi içindeki en temel hedef, bakımını sağlayan ve onlar için tehlike anında korunabilecekleri güvenli bir sığınak anlamına gelen kişi ile yakınlığın korunmasıdır (Sümer ve Güngör, 1999). Bakım sağlayan kişinin bu hareketlere vereceği tepkiler, bebeğin ilerideki yaşamında sağlıklı ya da sağlıklı olmayan duygusal durumunun temelini oluşturacaktır. Bağlanma modeline göre "başkaları" ve "sosyal ilişkiler" hakkındaki bilgiyi oluşturan zihinsel modeller erken yaşlarda şekillenmektedir. Sağlıklı duygusal durumun temeli olan güvenli bağlanmanın gelişmesi için çocuğun duyarlı, tutarlı ve her zaman ulaşılabilir bir bakım verene sahip olması gerekmektedir. Bakım sağlayanın reddedici, aşırı ihmalkâr davranması ve bu güven vermeyen davranışları sıklıkla tekrarlamasının sonucunda ortaya çıkacak olumsuz beklentilerin ise ileride yetişkin ilişkilerinde sorunlara yol açtığına inanılmaktadır. Bağlanma örüntüsünde güven iki değişkene bağlıdır. Bunlardan birincisi yardım istediğinde cevap verileceği düşüncesi, ikincisi ise kişinin kendisini cevap verilmeye başka bir deyişle yardım edilmeye değer görüp görmemesidir (Bowlby, 1969).

Bartholomew ve Horowitz (1991), yetişkin bağlanma biçimlerini Bowlby'nin zihinsel modeller kuramı temelinde güvenli (secure attachment style), kayıtsız (dismissive attachment style), korkulu (fearful attachment style) ve saplantılı bağlanma biçimi (preoccupied attachment style) olmak üzere Dörtlü Bağlanma Modeli şeklinde tanımlamışlardır. Bu bağlanma biçimleri bireyin benliği ve başkalarına ilişkin olumlu/olumsuz algısına göre ortaya çıkmaktadır. Güvenli ilişkiyle büyüyen kişi, kendisini sevmeye değer olarak algılamakta, yüksek öz güven ve benlik saygısına sahip olmaktadır. Olumlu benlik modeli ile başkalarını içten, kabul edici, güvenilir, destekleyici, tutarlı ve

ulaşılır olarak değerlendirilmektedir (olumlu "başkaları modeli"). Güvenli bağlanan birey, hem benlik modelinde hem de başkaları modelinde olumlu özelliklere sahip olmaktadır. Güvensiz ilişkiyle büyüyen kişi ise değersizlik duyguları ile tanımlanan olumsuz benlik modelini geliştirerek başkalarını soğuk, güvenilmez ve tutarsız olarak değerlendirmektedir (olumsuz "başkaları modeli") (Bartholomew, 1994; Sümer ve Güngör, 1999). Korkulu bağlanan birey bu iki model için de olumsuz özelliklere sahip olmaktadır. Düşük benlik değerine ve öz güvene sahip olmakta, diğer insanların reddedici, güvenilmez olduklarını düşünmektedirler. Yakın ilişkilerden kaçma eğilimi göstermektedirler. Fakat saplantılı bağlanan birey, benlik modelinde olumsuz özelliklere sahipken başkaları modelinde olumlu özelliklere sahip olmaktadır. Düşük benlik değerine sahip olan birey, yakın ilişki kurma eğilimindedir fakat ilişkilerinde kendisini kanıtlama ve doğrulamaya yönelik davranışlar sergilemektedir. Kayıtsız bağlanan bireyde ise bunun tam tersi olarak olumlu benlik modeli, olumsuz başkaları modeli özellikleri görülmekte ve yakın ilişkilerden kaçarak kendilerini korudukları inancına sahip olmaktadır (Terzi, 2014). (Şekil 1).

Benlik Modeli (Bağımlılık)

	<i>Olumlu (Düşük)</i>	<i>Olumsuz (Yüksek)</i>
	Güvenli	Saplantılı
<i>Olumlu (Düşük)</i>	Olumlu benlik algısı Yüksek özsaygı ve özgüven Kendini sevmeye değer görme Başkalarının güvenilir, destek veren, ulaşılabilir ve iyi niyetli olduğuna dair olumlu beklentiler	Bağımlılık gereksinimlerini karşılamak için sürekli başkalarına ulaşma çabası Kendini değersiz hissetme veya sevmeye değer görmeme, başkalarına ilişkin olumlu değerlendirme Yakın ilişkilerde kendini doğrulama ya da kanıtlama eğilimi İlişkileri ile ilgili takıntı ve ilişkilerinden gerçekçi olmayan beklentiler
Başkaları Modeli (Kaçınma)		
	Kayıtsız	Korkulu
Olumsuz (Yüksek)	Olumlu benlik algısı Özerklik aşırı derecede önemli Başkalarına olan ihtiyacın ve yakın ilişkilerin gerekliğini ret Yakınlık duygusundan yoksun kalma pahasına özerklik	Olumsuz benlik algısı Hayal kırıklığı yaşamamak için yakınlıktan kaçınma Düşük özgüven Yüksek kaygı

Şekil 1. Yetişkin Bağlanma Modeli

Kaynak: Bartholomew, 1990: 163; Bartholomew ve Horowitz, 1991: 227.

Bağlanma biçimleri ile diğer değişkenler arasındaki ilişki alan yazında pek çok kez araştırılmıştır. Yapılan araştırmalarda genel olarak güvenli bağlanmanın stres ve kaygı gibi olumsuz durum etkilerini azaltan bir fonksiyonu olduğu, güvenli bağlananların stresin yarattığı olumsuz duyguları kontrol altına alabildikleri, olumsuz duygu durumlarını düzeltmede kendilerine güvendikleri, empati yapabildikleri, kaygı ve depresyonu daha az deneyimledikleri (Surcinelli, Rossi, Montebanocci ve Baldaro, 2010), özsaygılarının daha yüksek olduğu, duygularını daha rahat aktarabildikleri belirlenmiştir. Bağlanma örüntülerini ile diğer değişkenler arasındaki ilişkiyi ele alan ve bağlanma biçimlerinin yordayıcı olduğu çalışmalar aşağıda özetlenmiştir.

Karar verme stratejileri, risk alma davranışı	Erözkan, 2011; Morsünbül, 2009
Karar vermede özsayı	Deniz, 2011
Öznel iyi olma, stresle başa çıkma	Terzi ve Çankaya, 2009; Yazıcıoğlu, 2011
Diğerleriyle ilişki kurma ve başkalarının duygusal sıkıntılara duyarlı/duyarsız olma, kaygı ve depresyon	Parker, 1982; Mikulincer ve Florian, 1995; Tolan, 2002; Sümer ve Şendağ, 2009
Duyguları aktarabilme ve dengeleyebilme	Cassidy, 1988
Duygusal farkındalık, duygudaşlık ve olumlu/olumsuz duygu durumu	Laible, 2007
Özsayı, duygusal sağırlık	Batıgün ve Büyüksahin, 2008
Stres düzeyi ve ağrı-yakınma şikâyetleri	Kart, 2002
Umutsuzluk ve madde kullanımı	Cömerta ve Ögel, 2014; Bülbül ve Odacı, 2018
Liderlik davranışları	Boatwright, Lopez, Sauer, VanDerWege ve Huber, 2010
Çatışma, öfkeye yatkınlık ve öfkenin dile getirilme şekli	Mikulincer, 1998; Pancaroğlu, 2007
Olumlu/olumsuz kimlik gelişimi	Morsünbül ve Çok, 2011
Duyarlılık ve dışa dönüklük	Saymaz, 2003
Evlilik ilişkisinde uyum	Kuyumcu, 2005; Açık, 2008
İhtiyaç doyumu, içsel güdülenme	Özer, 2009
İnternet bağımlılığı	Lin, Ko ve Wu, 2011; Shin, Kim ve Jang, 2011; Morsünbül, 2014; Şenormancı, Konkan ve Sungur, 2010; Savcı ve Aysan, 2016

Bu bilgiler ışığında, bağlanma modelinde ortaya çıkan özelliklerin ve kişiliğe yansımalarının turizm sektöründe çalışacak bireyler için de önemli noktalarının bulunduğunu söylemek mümkündür. Kaliteli hizmetin tamamen çalışanlarla şekillendiği sektörde asıl olan "başkaları" ile iletişim, "başkaları"nın isteklerine cevap verebilme "başkaları"nın memnun olmasını sağlamaktır. Dolayısıyla hizmet odaklı turizm sektörüne kalifiye işgücü yetiştirme amacıyla olan turizm eğitim kurumlarındaki potansiyel işgücünün (öğrencilerin), benlik ve başkaları modelini tanımlayan bağlanma biçimlerinden hangisine sahip olduğunun bilinmesi bireylerin sektörde üstleneceği rollerin daha sağlıklı olarak belirlenmesi ve konuya ilişkin ilgili taraflara veri sağlaması açısından da son derece önemlidir.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE YÖNTEMİ

Bu araştırmanın amacı Türkiye'deki iki üniversitede (Akdeniz Üniversitesi ve Adnan Menderes Üniversitesi) lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin bağlanma biçimlerini belirlemek ve turizm sektöründe çalışmaya uygunluklarını sektörün gerekleri doğrultusunda değerlendirmektir. Bu bağlamda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

- ❖ Turizm öğrencilerinin bağlanma biçimleri nasıldır?
- ❖ Cinsiyet, yaş ve/veya aile gelir durumları turizm öğrencilerinin bağlanma biçimleri üzerinde etkili midir?
- ❖ Turizm öğrencilerinin bağlanma biçimleri sınıf, bölüm ya da mezun olunan liselere göre farklılık göstermekte midir?

Araştırmada, katılımcıların bağlanma biçimlerini (1. bölüm) ve demografik özelliklerini (2. bölüm) belirlemeye yönelik hazırlanan anket kullanılmıştır. Katılımcıların bağlanma biçimlerini belirlemek amacıyla Griffin ve Bartholomew'un (1994) geliştirdiği İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) kullanılmıştır. 17 maddeden oluşan anketin maddeleri 7 basamaklı bir ölçek üzerinde (1= Beni hiç tanımlamıyor; 7= Tamamıyla beni tanımlıyor)

puanlanmaktadır. Güvenli, korkulu, saplantılı, kayıtsız olmak üzere 4 alt boyuta sahip olan ölçeğin Türkçe uyarlaması için geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Sümer ve Güngör (1999) tarafından yapılmıştır. İlişki ölçekleri anketi Türkçe uyarlaması yapıldığından bu yana pek çok farklı araştırmada kullanılmıştır (Sümer ve Güngör, 1999; Sırvanlı Özen, 2004; İmamoğlu ve İmamoğlu, 2006; Sümer, 2006; Tutarel Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006; Hamarta vd., 2009; Morsünbül, 2009; Terzi ve Çankaya, 2009; Ulu ve Tezer, 2010; Morsünbül ve Çok, 2011; Cömerta ve Ögel, 2014; Odacı ve Çıkrıkçı, 2014; Gültekin ve Arıcıoğlu, 2017). Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği pek çok farklı örnekleme sınıdında için bu çalışmada tekrarlanmamıştır. Katılımcıların boyutlar altında yer alan maddelere ilişkin puanları toplanarak en yüksek puana sahip oldukları bağlanma biçimi SPSS Statistics 22.0 analiz programında belirlenmiştir (Sümer ve Güngör, 1999).

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki iki üniversitenin (Akdeniz ve Adnan Menderes) lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencileri oluşturmaktadır. Kazara örnekleme yöntemi kullanılarak ihtiyaç duyulan büyüklükteki örneklem sayısına ulaşana kadar kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir olması dolayısıyla iki üniversite yerleşkesinin çeşitli alanlarında öğrencilere anket uygulanmıştır. Öğrencilere çalışmanın amacı anlatıldıktan sonra katılıp katılmayacakları sorulmuş ve araştırmaya katılmak isteyenlere anketler verilmiştir. 400 öğrenciye anket uygulanmış ve geri dönen 320 anketin eksik doldurulanları çıkarıldıktan sonra 303 tanesi değerlendirmeye alınmıştır. İki üniversitenin yaklaşık olarak 4.500 lisans düzeyinde turizm öğrencisi bulunduğundan 303 örneklemin evrenin temsili için yeterli olduğu düşünülmektedir. Katılımcılardan elde edilen veriler frekans dağılımlarıyla değerlendirildikten sonra bu unsurların bağlanma biçimleri üzerindeki etkisi tanımlayıcı istatistikler, ki-kare testi, bağımsız örneklem t testi ve anova testi analizleriyle ortaya konmuştur. Bağlanma biçimleri boyutlarının birbirine göre farklılıklarını belirleyebilmek için Bonferroni testi kullanılmıştır.

Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırmanın, genelleştirilebilir sonuçlar üretmesi, farklı gruplar arasında karşılaştırmaya fırsat vermesi ve belirli bir yapı içindeki ilişkilerin incelenmesine yardımcı olmasının yanında, mükemmel nitelik ve sayıda örneklem almanın güçlüğü, mükemmel ölçüm şartlarının her zaman sağlanamaması, ölçme aracının önyargıyı da yansıtmaya ihtimali gibi sınırlılıkları mevcuttur. Ayrıca bağlanma biçimleri nesnel olarak değerlendirilmesi güç olan bir kavramdır ve kişinin kendi beyanına dayalı ölçüm araçları ile değerlendiriyor olmanın sınırlılığını taşımaktadır. Yapılan araştırmanın bulguları kullanılan ölçeklerin güvenilirliği ve örneklem grubunda yer alan kişilerin verdikleri yanıtlar ile sınırlıdır.

BULGULAR

Örnekleme grubunu oluşturan lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler

Demografik özellikler ve diğer bireysel özellikler		f	%
Cinsiyet	Kadın	191	63,0
	Erkek	112	37,0
Yaş Grubu	17 - 19 yaş arası	71	23,4
	20 - 22 yaş arası	139	45,9
	23 yaş ve üzeri	93	30,7
Aile gelir durumu	1000 TL ve altı	60	19,8
	1001-2000 TL	72	23,8
	2001-3000 TL	106	35,0
	3000 TL ve üzeri	65	21,5
Sınıf	Birinci	29	9,6
	İkinci	72	23,8
	Üçüncü	152	50,2
	Dördüncü	50	16,5
Mezun Olunan Lise	Genel lise	105	34,7
	Turizm lisesi	60	19,8
	Meslek lisesi	82	27,1
	Anadolu lisesi	56	18,5
Bölüm	Turizm İşletmeciliği	54	17,8
	Turizm Reh./Seyahat İşl. Gastronomi/Yiy-İçecek	128	42,2
	İçecek	121	39,9

Araştırmaya katılanların çoğunluğunun kadın (%63), 20-22 yaş grubundan (%45,9) ve 3. Sınıf öğrencileri (%50,2) olduğu görülmektedir. %34,7'si düz lise mezunu olan örneklemin çoğunluğunu turizm işletmeciliği bölümü dışındaki öğrenciler oluşturmaktadır. Tablo 2'de ise katılımcılara ilişkin tanımlayıcı bilgiler yer almaktadır..

Tablo 2. Bağlanma Biçimlerine İlişkin Betimleyici İstatistikler

Bağlanma Biçimi	Frekans	(%)
Güvenli	79	26,1
Korkulu	60	19,8
Saplantılı	39	12,9
Kayıtsız	125	41,3
Toplam	303	100,0

Katılımcıların büyük çoğunluğunun (%41,3) kayıtsız bağlanma biçimine sahip olduğu belirlenmiştir. Kayıtsız bağlanma biçiminden kalan kısmın çoğunluğunu ise güvenli bağlanma biçimi oluşturmaktadır (%26,1).

Öğrencilerin bağlanma biçimlerinin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen ki-kare (χ^2) testine ait bulgular Tablo 3'te özetlenmiştir.

Tablo 3: Demografik Özelliklere Göre Bağlanma Biçimlerinin Karşılaştırılması- Ki-Kare Testi

		Güvenli		Korkulu		Saplantılı		Kayıtsız		Topl.	χ^2	df	p
		f	%	f	%	f	%	f	%				
Cinsiyet	Kadın	45	23,6	41	21,5	23	12,0	82	42,9	191	2,6	3	,457
	Erkek	34	3,4	19	17,0	16	14,3	43	38,4	112			
Yaş Grubu	17 - 19 yaş arası	18	25,4	9	12,7	14	19,7	30	42,3	71	8,7	6	,191
	20 - 22 yaş arası	32	23,0	30	21,6	18	12,9	59	42,4	139			
	23 yaş ve üzeri	29	31,2	21	22,6	7	7,5	36	38,7	93			

Tablo 3: Demografik Özelliklere Göre Bağlanma Biçimlerinin Karşılaştırılması- Ki-Kare Testi (Devamı)

Aile gelir durumu	1000 TL ve altı	12	20,0	15	25,0	7	11,7	26	43,3	60	6,7	9	,665
	1001-2000 TL	22	30,6	14	19,4	9	12,5	27	37,5	72			
	2001-3000 TL	29	27,4	18	17,0	18	17,0	41	38,7	106			
	3000 TL ve üzeri	16	24,6	13	20,0	5	7,7	31	47,7	65			
Sınıf	Birinci	10	34,5	4	13,8	6	20,7	9	31,0	29	17,0	12	,148
	İkinci	14	19,4	12	16,7	13	18,1	33	45,8	72			
	Üçüncü	42	27,6	35	23,0	15	9,9	60	39,5	152			
	Dördüncü	13	26,5	9	18,4	5	8,2	23	46,9	49			
Mezun Olunan Lise	Genel lise	28	26,7	18	17,1	14	13,3	45	42,9	105	3,0	9	,961
	Turizm lisesi Meslek lisesi	14	23,3	12	20,0	9	15,0	25	41,7	60			
	Anadolu lisesi	21	25,6	17	20,7	12	14,6	32	39,0	82			
	Turizm İşletmeciliği	16	28,6	13	23,2	4	7,1	23	41,1	56			
Bölüm	Turizm Reh./Seyahat İşl. Gastronomi/Yiy-İçecek	12	22,2	12	22,2	6	11,1	24	44,4	54	2,3	6	,890
	Turizm Reh./Seyahat İşl. Gastronomi/Yiy-İçecek	38	29,7	25	19,5	15	11,7	50	39,1	128			
	Turizm Reh./Seyahat İşl. Gastronomi/Yiy-İçecek	29	24,0	23	19,0	18	14,9	51	42,1	121			

Demografik faktörlerin öğrencilerin bağlanma biçimleri üzerine etkisini ortaya koymaya yönelik olarak yapılan ki-kare (χ^2) testi sonuçlarına göre demografik değişkenler açısından öğrencilerin bağlanma biçimlerinde anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($p>0,05$).

Bağlanma biçimleri puan ortalamaları açısından yapılan değerlendirmede ise cinsiyet ve öğrenim görülen bölümde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Saplantılı bağlanma ile cinsiyet (Tablo 4), güvenli bağlanma ile öğrenim görülen bölüm arasındaki ilişki (Tablo 5) aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 4: Bağlanma biçimlerinin cinsiyete göre karşılaştırılması (Bağımsız örneklem t-testi)

Cinsiyet	n	Ort.	Std. Sapma	t	df	p	
Saplantılı	Kadın	191	3,7474	,99868	-2,298	301	0,045
	Erkek	112	3,9754	,85947			

Cinsiyet faktörünün ölçeğin diğer 3 alt boyutunda (kayıtsız, saplantılı, güvenli) ayırıcı etkisi bulunmazken saplantılı bağlanma biçiminde kadınlar ve erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($t= -2,298$, $df= 301$, $p= 0,045$). Kadınların ortalama saplantılı bağlanma biçimi puanı erkeklere göre daha azdır.

Tablo 5: Güvenli bağlanmanın öğrenim görülen bölüme göre karşılaştırılması (Anova ve Bonferroni testleri)

Güvenli Bağlanma (I) Bölüm	N	\bar{x}	(J) Bölüm	Fark (I-J)	Std. Sapma	p
Tur. İşletme	54	4,6222	Rehberlik/Seyahat	,14253	,15202	1,000
			Gastro/Yiy-İçecek	,38421*	,15332	,038
Rehberlik/Seyahat	128	4,4797	Tur. İşletme	-,14253	,15202	1,000
			Gastro/Yiy-İçecek	,24167	,11879	,128

Tablo 5: Güvenli bağlanmanın öğrenim görülen bölüme göre karşılaştırılması (Anova ve Bonferroni testleri) (Devamı)

Gastro/Yiy-İçecek	121	4,2380	Tur. İşletme	-,38421*	,15332	,038
			Rehberlik/Seyahat	-,24167	,11879	,128
			F	3,778		
			df	2		
			p	0,024		

Analiz sonuçlarına göre Turizm İşletmeciliği bölümü öğrencilerinin güvenli bağlanma biçimi puanları Gastronomi/Yiyecek İçecek bölümü öğrencilerine göre daha yüksektir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Turizm sektöründeki hızlı büyümenin doğal sonucu olarak nitelikli çalışana duyulan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. Çünkü turizmde kalitenin en önemli belirleyicisinin çalışanlar olduğu söylenebilir. Turizmin kendine özgü özellikleri birlikte değerlendirildiğinde iyi iletişim kurabilen, sorun çözme yeteneğine sahip, yoğun çalışma koşullarına ayak uydurabilen, stresle başa çıkabilen, sosyal yönleri kuvvetli, duygudaşlık (empati) yapabilen, sorumluluk sahibi, sıcakkanlı, dışadönük, başkalarının duygusal sıkıntılarına duyarlı olan, müşterinin beklentisini anlayabilen, hızlı karar verebilen, yeni kültürler ve insanlarla tanışmaya hevesli çalışanlara ihtiyaç duyduğunu belirtmek mümkündür. Bununla beraber Türkiye’de turizm sektöründe yaşanan en önemli sıkıntılardan biri işgücü niteliğinin düşük olmasıdır. Bu durumun bir sebebi olarak sektöre ait uzun çalışma saatleri, düşük ücretler, gece ve hafta sonunda çalışma gibi hoş gitmeyen çalışma koşullarıyla bağlantılı olarak hiçbir yere yerleşemeyen öğrencilerin turizm okullarını tercih etmeleri gösterilebilir. Eğitim sistemimizde kişilik, yetenek, ilgi gibi faktörler göz önünde bulundurulmadan yükseköğrenim tercihleri yapılmaktadır. Bu durum eğitim-öğretim kalitesini düşürürken aynı zamanda yaptığı işten doyum sağlayamayan ve istenen performansı göstermeyen çalışanlar ortaya çıkarmaktadır. Bununla beraber yeniden yapılandırma sürecinde birçok ilde turizm fakültelerinin kurulması, yüksekokulların da fakülteye dönüşmesi ve kontenjan sayılarının artmasıyla düşük puanlı öğrencilerin hiçbir yeri kazanamamaları durumunda tercih yaptıkları görülmektedir.

Bu çalışmanın konusunu oluşturan bağlanma biçimleri kişilerin karakter özelliklerinin bir parçasını oluşturmakta ve ayrılık, kayıp veya stres gibi bağlanmayla ilgili belirli durumlarda kişinin neler hissedeceğini, nasıl tepki göstereceğini anlamada yardımcı olmaktadır. Bağlanma biçimlerinin kişilerarası ilişkilerin belirleyicisi olması ve alan yazında araştırma konusuna benzer bir çalışmaya rastlanamaması nedeniyle araştırmaya konu edilmiş ve bu doğrultuda katkı sağlanması hedeflenmiştir.

Yapılan araştırmada öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun kayıtsız bağlanma biçimine sahip oldukları belirlenmiştir. Kayıtsız bağlanma biçimine sahip olan kişilerin bebeklik döneminde ihtiyaç duyduklarında bakım veren kişinin uzak, güvenilmez ve yakınlıktan hoşlanmayan tutumlarına maruz kaldıkları söylenebilir. Bu bağlanma biçimine sahip olan bireyler diğer kişiler tarafından soğuk, duygularını ifade etmeyen ve çok kontrollü olarak

tanımlanırlar. Stres yaşadıkları bir durumla karşı karşıya kaldıklarında diğer kişilerin kendilerine yardımcı olacağı fikrine inanmamakta, empatik yaklaşımı ve diğerlerine ihtiyaç duydukları fikrini reddetmektedirler. Kayıtsız bağlanan bireylerin yaşamlarında karşılaştıkları sorunlarda yüksek olasılıkla öfke, inkâr, narsisizm, paranoya, mükemmeliyetçilik, kaçınma ve uzaklaşma veya geri çekilme gibi psikolojik durumları deneyimlemeleri mümkündür. Başkalarına yakın olmaktan rahatsızlık duyan birey için diğerlerine güven duymak çok zordur. Deneyime açık olmadıkları, umursamaz, içe dönük, nevrotik kişilik yapısına yatkın oldukları söylenebilir. Bu kişiler özerkliklerine aşırı önem verirler ve olumlu benlik algılarını koruma eğilimi göstermektedirler. Hayatlarının kontrolünün kendi ellerinde değil de kader, şans gibi dış faktörlere bağlı olduğunu düşünmektedirler. Söz konusu özelliklere sahip olan bireyler için müşterilerle birebir teması gerektiren görevlerin yer aldığı, dışa dönüklük, yardımseverlik ve benzeri sosyal özelliklere sahip olmayı gerektiren turizm sektörünün iyi bir seçim olduğunu söylemek çok güçtür. Bu durum, turizm eğitimi almış mezunların sektörde çalışmak istemediklerini ve sektörden ayrıldıklarını ortaya koyan araştırmaları da (Pavesic ve Brymer 1990; Aydos, 1992; Kuslvan ve Kuslvan, 2000; Üngüren ve Ehtiyar, 2009) destekler nitelikte görünmektedir.

Araştırmanın diğer bir sonucu da öğrenim görülen bölümün güvenli bağlanma biçimi puanları üzerinde belirleyici rol oynamasıdır. Turizm işletmeciliği bölümü öğrencilerinin güvenli bağlanma puan ortalamaları gastronomi/yiyecek içecek bölümü öğrencilerinin puan ortalamalarından daha fazladır. Bu anlamda Turizm işletmeciliği öğrencilerinin diğerlerine göre olumlu benlik algısı, yüksek özsaygı ve özgüven, kendini sevmeye değer görme, başkalarının güvenilir, destek veren, ulaşılabilir ve iyi niyetli olduğuna dair olumlu beklentiler gibi ideal sayılabilecek özelliklere sahip oldukları söylenebilir.

Son olarak, cinsiyet faktörü saplantılı bağlanma biçimi puanları üzerinde belirleyici rol oynamaktadır. Erkeklerin ortalama saplantılı bağlanma biçimi puanının kadınlara göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre araştırmaya katılan erkek öğrencilerin kadın öğrencilere nazaran bağlılık gereksinimlerini karşılamak için sürekli başkalarına ulaşma çabasında oldukları, kendileri hakkında olumsuz fakat başkalarına ilişkin olumlu değerlendirme yaptıkları söylenebilir. Bu bağlanma biçimine özgü diğer özellikler; yakın ilişkilerde kendini doğrulama ya da kanıtlama eğilimi, ilişkilerle ilgili takıntı ve ilişkilerinden gerçekçi olmayan beklentilerdir. Özgüvenlerinin düşük, reddedilme ve terk edilme kaygılarının yüksek olduğu söylenebilir. Bu nedenle de karşısındaki kişileri güvenilmez bulma eğilimindedirler. Bu kişiler diğer kişilerle yakın ilişkide bulunmak isterler ancak kendilerini kanıtlama eğiliminde olduklarından ve ısrarcı bir tutum gösterdiklerinden diğer insanların kendilerinden uzaklaşmasına neden olabilirler. Cinsiyet dışındaki diğer demografik faktörlerin ise bağlanma biçimleri puanları üzerinde yordayıcı etkisi bulunmamaktadır.

Bu sonuçlar, yükseköğrenim tercihleri yapılırken meslek gereklilikleri ile adayın özellik, ilgi ve yeteneklerinin karşılıklı olarak değerlendirilmediği ve Avrupa ülkelerinde olduğu gibi kendi içinde esnek bir yapıya sahip olmayan yükseköğretim kurumlarında, potansiyel işgücünün sektörde çalışmaya uygun hale getirilmesini sağlayacak önlemler alınması sonucunu ortaya koymaktadır. Bu anlamda uygulanan müfredata kişilerarası iletişimi ve öğrencilerin sosyal yönlerini geliştirecek ders ve etkinlikleri dâhil etmek önerilebilir. Yapılacak seminer, eğitim ve benzeri faaliyetlerle öğrencilerin iletişim becerilerinin geliştirilmesi sağlanabilir. Psikososyal gelişimlerinin desteklenmesi ve "başkaları"

hakkındaki olumsuz düşüncelerin törpülenmesiyle sektörün ihtiyaç duyduğu personel yapısına yaklaşılabılır. Çünkü 24 saat aralıksız olarak insana dayalı hizmetlerden oluşan turizm sektöründe çalışacak bireylerin insanı ve toplumu diğer sektörlere nazaran daha iyi anlaması ve yorumlaması önemli bir gerekliliktir.

KAYNAKÇA

- Açık, Ö. (2008). *Evlilik uyumu ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E. ve Wall, S. N. (2015). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Psychology Press.
- Aslan, Z., Ünüvar, Ş. ve Başoda, A. (2012). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kişilik özelliklerinin belirlenmesi ve turizm sektörüne uyumu açısından değerlendirilmesi, *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 23(2), 203-219.
- Aydos, H. (1992). Türkiye’de turizm sektörüne işgücü yetiştirilmesi, buna yönelik sorunlar ve çözüm önerileri, *Turizm Eğitimi Konferans- Workshop*, 9-11 Aralık, Ankara.
- Bartholomew, K. (1990). Avoidance of intimacy: An attachment perspective. *Journal of Social and Personal Relationships*, (7), 147- 178.
- Bartholomew, K. (1994). Assessment of individual differences in adult attachment. *Psychological Inquiry*, 5, 23-67.
- Bartholomew, K. ve Horowitz, L. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226-241.
- Batıgün, A. D. ve Büyükşahin, A. (2008). Aleksitimi: Psikolojik belirtiler ve bağlanma biçimleri. *Klinik Psikiyatri*, 11: 105-114.
- Boatwright, J.K, Lopez, G.F., Sauer, M.E., VanDerWege, A. ve Huber, D.M. (2010). The influence of adult attachment styles on workers’ preferences for relational leadership behaviors. *The Psychologist-Manager Journal*. 13, 1– 14.
- Bowlby J. (1969). *Attachment*. New York: Basic Books.
- Bülbül, K. ve Odacı, H. (2018). Lise öğrencilerinde umutsuzluk, bağlanma stili ve aile yapısının madde kullanma eğilimini yordama gücü. *Klinik Psikiyatri*, (21), 360-369.
- Cassidy, J. (1988). Child-mother attachment and the self in six-year-olds. *Child Development*, 59(1), 121-134.
- Costen, W.M. ve Barrash, D.I. (2006). ACE-Ing the hiring process: A customer service orientation model. *Journal of Human Resources in Hospitality and Tourism*, 5(1), 35-49.
- Cömerta, I. T. ve Ögel, K. (2014). Madde Kullanan Ergenlerin Bağlanma Stilleri. *The Turkish Journal on Addictions*, 1(1), 9-40.

- Deniz, M. E. (2011). Karar verme biçimleri ve beş faktör kişilik özelliklerinin bağlanma biçimleri açısından incelenmesi. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 11(1), 97-113.
- Erözkan, A. (2011). Üniversite öğrencilerinin bağlanma biçimleri ve karar stratejileri. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 2011(3), 60-74.
- Griffin, D. ve Bartholomew, K. (1994). Models of the self and other: Fundamental dimensions underlying measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(3), 430-445.
- Gültekin, F. ve Arıcıoğlu, A. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stilleri ve Sosyal Bağlılık İlişkisi. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 373-384.
- Hamarta, E., Deniz, M. E., Saltali, N. (2009). Attachment styles as a predictor of emotional intelligence. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 9(1), 213-229.
- Hazan, C. ve Shaver, P. R. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 5(1), 1-22.
- İmamoğlu, S. ve İmamoğlu E. O. (2006) Relationship Between General and Context-Specific Attachment Orientations in a Turkish Sample, *The Journal of Social Psychology*, 146(3), 261-274, DOI: 10.3200/SOCP.146.3.261-274
- Kart, M. (2002). *Yetişkin bağlanma biçimlerinin bazı bilişsel süreçlerle bağlantısı: Sağlık personeliyle yapılan bir araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Keleş, Y. ve Keleş, M. Ç. (2017). Turizm öğrencilerinin kişilik özellikleri: Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimin yönelik bir değerlendirme. *The Journal of Academic Social Science Studies*, (62), 417-428.
- Köroğlu, Ö. (2014). Meslek seçimi ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi: Turizm rehberliği öğrencileri üzerine bir araştırma, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(2), 137-157.
- Kusluvan, S. ve Kusluvan, Z. (2000). Perceptions and attitudes of undergraduate tourism students towards working in the tourism industry in Turkey, *Tourism Management*, (21), 251-269.
- Kuyumcu, B. (2005). *Evli Çiftlerin Evlilik Doyumu ile Gestalt Temas Biçimleri, Bağlanma Stilleri ve Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Laible, D. (2007). Attachment with parents and peers in late adolescence: Links with emotional competence and social behavior. *Personality and Individual Differences*, 43(5), 1185-1197.
- Lin, M. P., Ko, H. C. ve Wu, J. Y. W. (2011). Prevalence and psychosocial risk factors associated with Internet addiction in a nationally representative sample of college students in Taiwan. *Cyber Psychology, Behavior, and Social Networking*, 14(12), 741-746. <http://dx.doi.org/10.1089/cyber.2010.0574>.

- Mısırlı, İ. (2002). Turizm sektöründe meslek standartları ve mesleki belgelendirme sistemi (Sertifikasyon), *Anatolia Turizm Araştırma Dergisi*, 13(1), 39-55.
- Mickelson KD, Kessler RC, Shaver PR. (1997). Adult attachment in a nationally representative sample. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73(5), 1092-1106.
- Mikulincer, M. (1998). Adult Attachment Style And Individual Differences in Functional Versus Dysfunctional Experiences of Anger. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 513-524.
- Mikulincer, M. ve Florian, V. (1995). Appraisal of and coping with a real-life stressful situation: The contribution of attachment styles. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21(4), 406-414.
- Morsünbül, Ü. (2009). Attachment and risk taking: Are they interrelated. *World Academy of Science, Engineering and Technology*, 3(7), 1366-1370.
- Morsünbül, Ü. ve Çok, F. (2011). Bağlanma ve ilişkili değişkenler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(3), 553-570.
- Morsünbül, Ü. (2014). İnternet bağımlılığının bağlanma stilleri, kişilik özellikleri, yalnızlık ve yaşam doyumu ile ilişkisi. *International Journal of Human Sciences*, 11(1), 357-372. <http://dx.doi.org/10.14687/ijhs.v11i1.2727>
- Odacı, H. ve Çıkrıkçı, Ö. (2014). Problematic internet use in terms of gender, attachment styles and subjective well-being in university students, *Computers in Human Behavior*, 32, 61-66.
- Özer, G. (2009). *Öz-belirleme kuramı çerçevesinde ihtiyaç doyumu, içsel güdülenme ve bağlanma stillerinin üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluşlarına etkileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Pancaroglu, S. (2007). *The Relationships of attachment styles and conflict behaviors among male and female university students*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, ODTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Parker, G. (1982). Parental representations and affective symptoms: Examination for an hereditary link. *British Journal of Medical Psychology*, 55(1), 57-61.
- Pavesic, D. V. ve Breymer, R. A. (1990). Job satisfaction; What is happening to the young managers, *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, 31(1), 90-96.
- Richardson, S. (2009). Undergraduates' perceptions of tourism and hospitality as a career choice. *International Journal of Hospitality Management*, 28(3), 382- 388.
- Savcı, M. ve Aysan, F. (2016). Bağlanma stilleri, akran ilişkileri ve duyguların internet bağımlılığını yordamadaki katkıları. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 3, 401-432. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2016.3.0028>
- Saymaz, İ. (2003). *Üniversite öğrencilerinin kişilerarası ilişkileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Sırvanlı Özen, D. (2004). The impact of interparental divorce on adult attachment styles and perceived parenting styles of adolescents. *Journal of Divorce & Remarriage*, 40(1), 129-149.
- Šimková, E. (2014). Psychology and its application in tourism. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 114(21), 317-321.
- Shin, S. E., Kim, N. S. ve Jang, E. Y. (2011). Comparison of problematic internet and alcohol use and attachment styles among industrial workers in Korea. *CyberPsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(11), 665–672. <http://dx.doi.org/10.1089/cyber.2010.0470>
- Surcinelli, P., Rossi, N., Montebrocchi, O. ve Baldaro, B. (2010). Adult attachment styles and psychological disease: Examining the mediating role of personality traits. *The Journal of Psychology*, 144(6), 523–534
- Sümer, N. (2006). Yetişkin bağlanma ölçeklerinin kategoriler ve boyutlar düzeyinde karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 21(57), 1-22
- Sümer, N. ve Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma biçimleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Sümer, N. ve Şendağ, M. (2009). Orta çocukluk döneminde ebeveynlere bağlanma, benlik algısı ve kaygı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 86-101.
- Şenormancı, Ö., Konkan, R. ve Sungur, M. Z. (2010). İnternet bağımlılığı ve bilişsel davranışçı terapisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(3), 261–268
- Terzi, S. (2014). Romantik ilişkilerde bağlanma yaralanmalarına yol açan olaylar: Nitel bir çalışma. *Journal of Turkish Educational Sciences*, 12(2), 99-108.
- Terzi, Ş. ve Çankaya, Z. C. (2009). Bağlanma biçimlerinin öznel iyi olmayı ve stresle başa çıkma tutumlarını yordama gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(31), 1-11.
- Tolan, Ç. Ö. (2002). *Üniversite öğrencilerinde kaygı belirtileri ve bağlanma biçimleri ile kişilerarası şemalar arasındaki ilişkiler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tutarel Kışlak, Y. ve Çavuşoğlu, P. (2006). Evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 9(9), 61-68.
- Ulu, İ. P. ve Tezer, E. (2010). Adaptive and maladaptive perfectionism. Adult attachment, and big five personality traits, *The Journal of Psychology*, 144(4), 327-340, DOI:10.1080/00223981003784032
- Unwto Tourism Highlights (UNWTO). (2018) <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284418725>. Erişim Tarihi: 03.12.2018.

- Üngüren, E. ve Ehtiyar, R. (2009). Türk ve Alman öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin karşılaştırılması ve umutsuzluk düzeylerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Turizm eğitimi alan öğrenciler üzerinde bir araştırma. *Journal of Yasar University*, 4(14), 2093-2127.
- Yazıcıoğlu, G. (2011). *Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve stresle başa çıkma stratejileri arasındaki ilişki: ODTÜ örneği*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi
- Yıldızhan, E. (2017). Bağlanma teorisi ve bağlanma bozukluklarına genel bir bakış. *Anadolu Kliniği*, 22(1), 66-72.
- Yücel, E. (2017). *Turistlerin satın alma sonrası bilişsel uyumsuzluk düzeylerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Attachment Styles of Tourism Students: An Evaluation for Tourism Education at Undergraduate Level

Esin YÜCEL

Akdeniz University, Mediterranean Civilisations Research Institute, Antalya/Turkey

Funda ODUNCUOĞLU

Adnan Menderes University, Faculty of Management, Aydın/Turkey

Extensive Summary

Globalization and the increase in international tourism movements as a natural consequence have made the tourism industry one of the most important social and economic phenomena of the last century. The factor that will ensure the quality and continuity of service in the tourism sector, which has a high level of labor force, is the qualifications of the personnel to be employed. Possessing the features required by the sector is shaped by the way of attachment of the person in infancy and childhood. According to the attachment theory, the results obtained by the individual against the attachment behaviors that he has tried in infancy and childhood shape the relations and personality of other people in later life period. Baby or child's self-esteem beliefs and emotions also develop during this period. The basis of the characteristics that should be found in individuals and hence in the sector will be based on attachment styles in childhood.

The attachment system is an evolutionary system that is seen not only in humans but also in all mammal species in nature and is vital for the survival of the baby. According to John Bowlby (1969), babies try to maintain the proximity and accessibility to the mother (or caregiver) by means of smile, crying, holding, touching, monitoring, sucking behavior. Babies trying to maintain proximity with these and similar movements feel anxiety and restlessness, which makes their attachment behaviors more severe to reestablish the closeness they want when they perceive any obstacle. The responses of the caregiver to these movements will be the basis of the healthy or unhealthy emotional state of the baby's future life. According to the attachment model, the mental models that make up the knowledge about "others" and "social relations" take shape at an early age. For the development of safe attachment, which is the basis of a healthy emotional state, the child must have a sensitive, consistent and always accessible caregiver. It is believed that the caregiver's rejecting and/or overly negligent behavior and the negative expectations that result from the frequent repetition of these unsafe behaviors lead to problems in adult relations in the future.

In the light of this information, it is possible to say that the characteristics of the attachment model and the reflections on the personality have important points for the individuals who will work in the tourism sector. Quality service in the sector is shaped entirely by employees. The important thing is to communicate with "others", to be able to respond to the wishes of "others" to ensure that "others" are satisfied. Therefore, it is necessary to know which of

the potential labor force (students) in the tourism educational institutions, which have the purpose of raising qualified labor force in the service-oriented tourism sector, has attachment styles. This information is very important in terms of determining the roles of individuals in the sector in a healthier way and providing data to relevant parties. The aim of this study is to determine the attachment styles of the students receiving tourism education at the undergraduate level and to evaluate their suitability to work in the tourism sector.

A survey questionnaire was applied to 303 students who received tourism education at the undergraduate level and the effect of demographic elements on attachment styles was revealed by chi-square test, independent sample t test and Anova test analysis. Bonferroni test was used in order to determine the differences of attachment styles.

According to the results, it was determined that the majority of the participants (41.3%) had an dismissive attachment style. Individuals with an dismissive attachment style have been exposed to remote, unreliable, and non-affectionate attitudes of the caregiver when they need them in infancy. Individuals with this attachment form are defined by others as being cold, not expressing their emotions and being very controlled, and they do not believe that other people will be able to help themselves if they experience stress.

They reject the idea that they need empathic approach and others. It is possible for individuals with unregistered attachment to experience psychological conditions such as anger, denial, narcissism, paranoia, perfectionism, avoidance, and withdrawal or retreat in the problems they face in their lives. It is very difficult for the individual to feel close to others, to trust others. They are not open to experience, they tend to be indifferent, introverted, neurotic personality. These people attach great importance to their autonomy and tend to preserve their positive self-perception. For individuals with these characteristics, the tourism sector, which requires tasks that require one-to-one contact with the customers, and which requires extraversion, helpfulness and similar social characteristics, is not a good choice.

According to the chi-square (χ^2) test results, no significant difference was found in the attachment styles of the students in terms of demographic variables ($p > 0.05$).

The gender factor has no distinctive effect on the other 3 sub-dimensions of the scale (dismissive, secure, fearful). There was a statistically significant difference between males and females in terms of preoccupied attachment ($t = -2,298$, $df = 301$, $p = 0,045$). Women's mean preoccupied attachment form score is less than men.

The points of the secure attachment of the students in the Department of Tourism Management are higher than the average of Gastronomy/Food and Beverage department students. In this sense, it can be said that Tourism Management students have the ideal features such as positive self-perception compared to others, self-esteem worthiness, positive expectations that other people are reliable, supportive, accessible and well-intentioned.

These results indicate that the occupational requirements and the characteristics, interests and abilities of the candidate are not reciprocally evaluated when making higher education choices. It may be advisable to include courses and activities to improve interpersonal communication and social aspects of students. Students should develop communication skills through activities such as seminars and education. Psychosocial development should

be supported. Because it is an important requirement for individuals who will work in the tourism sector, which consists of human-based services without interruption, to understand and interpret the human and society better than other sectors.